Na Rizvan BAYRAMOV,
PhD katika Usanifu wa Majengo
Msanii wa picha zote ni **Bw. Franck DEPAIFVE,** Atabey, Ubelgiji

MTINDO WA ART NOUVEAU KATIKA USANIFU WA MAJENGO YA BAKU

Baku. Nusu ya mwisho ya karne ya 19. Kunawiri kwa biashara ya mafuta na kuanzishwa kwa ukapitolisti. Ukuaji wa jiji kwa kasi. Sababu hizi zilihitaji usanifu mpya «endelevu» na wataalamu wapya waliohitimu. Majengo mapya ya kiusanifu yalianzishwa na vizazi vipya vya wateja na wasanifu majengo.

Wateja walikuwa wasindikaji wa mafuta, wanabenki na wafanyabiashara waliozuru na kufanya kazi na nchi za Ulaya na mara nyingi walikuwa na ofisi huko. Wasanifu walikuwa wa kizazi kipya cha wajenzi waliopata elimu yao katika Chuo cha Sanaa huko St. Petersburg na Ulaya. Huu ulikuwa mwanzo wa kipindi kipya katika usanifu majengo ya Baku, ambacho kilichukua nafasi ya usanifu wa kale wa majengo ya umma na makazi.

Kufikia mwisho wa karne ya 19, wakati mitindo ya matabaka, baroku na gothiki ilikuwa imekita mizizi katika usanifu wa majengo ya jiji, mtindo mpya wa Art Nouveau ulianzishwa huko Baku. Art Nouveau inamaanisha «sanaa ya kisasa». Ulilenga kujaza maisha ya kawaida na mambo ya kiroho, ili kupandisha hadhi ya vitu vya kawaida kuwa vya aina ya kipekee. Vipengele vikuu vya mtindo wa Art Nouveau vinaweza kuhusishwa na hamu ya kutafuta suluhisho kamili za usanifu, muundo na mapambo. Unabainishwa na sifa ya kutamani maumbo mapya na ya kipekee yanayowasilisha mitindo ya maisha na wingi wa mapambo ya mimea.

Dhana hizi mpya zilitumiwa baadaye na wasanifu wa majengo ya Baku walioanza kutumia vipengele vya mtindo mpya. Kwa hivyo, tunaweza kusema kwa uhakika kwamba mtindo wa Art Nouveau uliletwa Baku kutoka Ulaya Magharibi. Ukiangalia majengo ya mtindo wa Art Nouveau ya enzi hiyo huko Baku, unaweza kuona uhusiano kati ya tabaka la jamii ya wamiliki wa nyumba hizo na mtindo waliochagua. Ni matamanio makubwa ya wateja yaliyosababisha kutokea kwa aina na kazi mpya kabisa ya majengo huko Baku, kama vile majengo ya mikusanyiko ya umma, vilabu, taasisi za elimu, viwanda, benki na majengo ya makazi.

Mtindo wa Art Nouveau ulianza Baku mwishoni mwa miaka ya 1880. Licha ya kuwepo kwa muda mfupi kiasi, mtindo wa Art Nouveau uliacha athari kubwa katika usanifu wa majengo ya Baku. Kuna karibu majengo 80 yanayotumia mtindo wa Art Nouveau huko Baku. Mtindo huu ulidhihirika zaidi katika ujenzi wa pande za mbele za nyumba, ambapo mitindo ya mapambo ya maua ilitumika kwenye vyuma vya ya roshani, mapazia ya dirisha na mlango.

Miaka kumi baadaye, mtindo wa Art Nouveau ulitumiwa katika ujenzi wa zaidi ya pande za mbele za nyumba, katika muundo wa ndani na mpangilio wa nafasi.

Ukichunguza majengo ya sasa ya jiji la Baku, unaweza kuona uhusiano wazi kati ya tabaka la jamii ya wateja na mtindo waliochagua. Kutokana na wateja, kazi na aina mpya za majengo zilianzishwa huko Baku - vilabu vya mikutano ya umma, taasisi za elimu, benki, nyumba za biashara na viwanda. Mtindo wa Art Nouveau ulidhihirika katika nyumba na majengo haya yote.

Ingawa mtindo wa Art Nouveau ulidhihirika sana katika ujenzi wa pande za mbele za nyumba na sehemu za ndani za majengo ya makazi, katika majengo ya umma ulitumika pia katika mpangilio wa nafasi na suluhu za ujenzi.

Sifa za kipekee za kimaeneo zinadhihirika katika matumizi ya mawe ya chokaa ya ujenzi, ilhali upande wa mbele wa nyumba na mapambo yametengenezwa kwa kuchora kwenye mawe ya chokaa.

Mtindo wa Art Nouveau, ambao ulibuniwa na kupotea ghafla, uliacha baadhi ya majengo ya kupendeza ajabu ambayo bado yanapamba mandhari ya jiji na kuchochea wasanifu majengo kutafuta suluhu mpya bila kuchoka. Mtindo wa Art Nouveau ndio ulikuwa mtindo wa pekee ambao wenye nyumba na wasanifu majengo wangetumia kuonyesha upendo kwa maisha. Hata kama hawangeuonyesha kwenye upande wa mbele wa nyumba, waliuonyesha katika sehemu za ndani za nyumba. Huenda hii ndio sababu ambayo ilifanya pande za mbele za nyumba ziwe katika mtindo wa matabaka na sehemu za ndani za nyumba ziwe katika mtindo wa Art Nouveau.

Moja ya vipaumbele vya sera ya utamaduni wa Azerbaijani ni uhifadhi wa urithi wa kitamaduni, ikijumuisha majengo yote ya mtindo wa Art Nouveau. Yanalindwa na serikali, kwa kuzingatia masharti ya Azimio la UNESCO kuhusu Uhifadhi wa Majengo ya Art Nouveau, Turin, 1994.

BAQЬ ƷƏHƏR BANKЬ